Lietas arhīva Nr. A42-00132-19/3
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0510.A420294617.10.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U

Rīgā 2019.gada 10.maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese M.Miķelsone,

piedaloties biedrības "Latvijas Pilsoniskā cilvēktiesību komisija" pārstāvim /pers. D/ un pieteicējam /pers. E/, kā arī atbildētājas Ventspils pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Ventspils pilsētas domes pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Ilzei Gredzenai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības "Latvijas Pilsoniskā cilvēktiesību komisija" biedra /pers. E/ vārdā iesniegto pieteikumu par morālā kaitējuma 6000 *euro* atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Biedrība "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" (turpmāk – Biedrība) biedra /pers. E/ (turpmāk – pieteicējs) vārdā vērsās Ventspils pilsētas pašvaldības policijā (turpmāk – Policija), lūdzot atlīdzināt morālā kaitējuma atlīdzību 3000 *euro* apmērā par Policijas nelikumīgo rīcību administratīvā pārkāpuma lietā Nr.140008514, kas tika izbeigta, pamatojoties uz Kurzemes apgabaltiesas 2017.gada 30.marta spriedumu lietā Nr.140008514 (*lietas 57.?58.lapa*).
Minētais iesniegums nosūtīts izskatīšanai Ventspils pilsētas domei (turpmāk – Dome).

[2] Ar Domes 2017.gada 28.augusta lēmumu Nr.1-72/341-2 noraidīta pieteicēja prasība par morālā kaitējuma 3000 *euro* apmērā atlīdzināšanu (turpmāk – Lēmums). Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem (*lietas 8.?9.lapa*).
[2.1] 2014.gada 2.jūnijā Policijas darbinieks, pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 175.pantu, pieteicējam ir sastādījis administratīvā pārkāpuma protokolu ZZ813363 par ļaunprātīgu nepakļaušanos pašvaldības policijas darbinieka rīkojumam vai prasībai, izpildot sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus.
Ar Ventspils tiesas 2014.gada 10.jūlija spriedumu lietā Nr.140008514, tiesa lēmusi pieteicēju sodīt par LAPK 175.pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Tāpat arī Kurzemes apgabaltiesa, izvērtējot pierādījumus, nekonstatēja pārkāpumus Policijas amatpersonu darbībās attiecībā uz pieteicēju un ar 2014.gada 5.novembra spriedumu atstāja negrozītu Ventspils tiesas 2014.gada 10.jūlija spriedumu. Spriedums stājies spēkā 2014.gada 5.novembrī.
[2.2] 2017.gada 1.februārī pieteicējs iesniedza Kurzemes apgabaltiesā atkārtotu pieteikumu par lietas ierosināšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, ko tiesa pieņēma un ierosināja lietu, atzīstot, ka pieteicēja pieteikumā norādītais apstāklis, ka saskaņā ar LAPK 247.panta trešo daļu pašvaldības policijas inspektoram nav tiesību sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu par LAPK 175.pantā paredzēto pārkāpumu, ir atzīstams par jaunatklātu apstākli. Kurzemes apgabaltiesa ar 2017.gada 30.marta spriedumu atcēla jau spēkā stājušos Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 5.novembra spriedumu un administratīvā pārkāpuma lietu izbeidza, pamatojoties uz to, ka pašvaldības policijas darbinieks nav tiesīgs sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu par LAPK 175.pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu, jo to var sastādīt tikai Valsts policijas amatpersona. Norādāms, ka šāds tiesas traktējums būtībā ir pretējs līdzšinējai tiesu praksei administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā saskaņā ar LAPK 175.pantu. Tādējādi Policijas darbinieku rīcība nav bijusi ļaunprātīga un nolaidīga, bet atbilstoša tai brīdī spēkā esošajai tiesību normu interpretācijas praksei.
[2.3] Policija konkrētajā administratīvā pārkāpuma lietvedībā ir tikai sastādījusi administratīvā pārkāpuma protokolu, bet lēmumu par personas saukšanu pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 175.pantu ir pieņēmusi tiesa. Ņemot vērā, ka 2014.gada 5.novembra spriedums ir ticis atcelts, tad, kā atzīts tiesu praksē – administratīvā pārkāpumā lietā pieņemtā lēmuma atcelšana par personas saukšanu pie administratīvās atbildības pati par sevi ir morāls gandarījums – tā ir atzīšana par nevainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā. Līdz ar to ir nodrošināta restitūcija, kas ir pietiekams atlīdzinājums. Neērtības, kas personai rodas iestādes lēmumu pārsūdzēšanas dēļ, nerada morālu kaitējumu.
Ievērojot minēto, Dome nekonstatē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) noteiktos kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumus, tādējādi pieteicēja prasība ir noraidāma.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 29.augustā saņemts Biedrības pieteicēja vārdā iesniegtais pieteikums par morālā kaitējuma 3000 *euro* atlīdzināšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem (*lietas 4.?7.lapa*).
[3.1] Pieteicējs kopā ar Biedrības biedriem /pers. D/ un /pers. I/ ieradās krīzes centrā "Paspārne" (turpmāk – Krīzes centrs), lai pēc /pers. J/ lūguma piedalītos administratīvā procesa lietā par /pers. J/ bērnu atgūšanu. Konstatējot /pers. J/ierašanos Krīzes centrā kopā ar likumiskajiem aizstāvjiem, kā arī videoieraksta veikšanu ar videokameru pierādījumu nodrošināšanas nolūkos, Krīzes centra direktore izsauca Policijas darbiniekus.
Policijas darbinieki, ļaunprātīgi izmantojot un pārsniedzot savas dienesta pilnvaras, nolūkā nodarīt būtisku kaitējumu pieteicējam, pārkāpa vairāku

normatīvo aktu prasības, nelikumīgi, bez brīdinājuma pielietojot fizisku spēku, aizturot pieteicēju un uzsākot administratīvā pārkāpuma lietu. Policijas darbinieku rīcībā ir konstatējamas Krimināllikuma 317. un 318.panta noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes, vienlaikus tiek pārkāptas likuma "Par policiju" un LAPK tiesību normas.

[3.2] Pieteicējs nav pārkāpis normatīvo aktu prasības, jo Policijas darbinieks nav paskaidrojis pieteicējam, kādu normatīvo aktu prasību viņš pārkāpj un uz kāda pamata pieteicējs tiek aizturēts, tāpat arī administratīvā pārkāpuma protokolā pārkāptās tiesību normas nebija norādītas. Vienlaikus norādāms, ka videoieraksta veikšana nav pārkāpums, bet ar vairāku Latvijas un starptautisku normatīvo aktu tiesību normu nostiprinātas tiesības.

[3.3] Tika nelikumīgi un būtiski ierobežotas pieteicēja tiesības, ko garantē Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1., 5., 10., 11., 13. u.c. panti, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencija. Tāpat vēršama uzmanība uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014.gada 15.aprīļa spriedumu lietā Nr.14920/05.

[3.4] Policijas darbinieks /pers. O/ atstāja bez izskatīšanas visus pieteicēja lūgumus, tādējādi Policijas darbinieku pieņemtie lēmumi administratīvā pārkāpuma lietā bijuši prettiesiski un pieteicējam nodarīts morālais kaitējums, kura atlīdzināšanas mērķis ir ne tikai taisnīguma un samierināšanas funkcija, bet arī prevencijas funkcija, lai tas neatkārtotos nākotnē.

[4] 2017.gada 7.novembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemtajos paskaidrojumos Dome pieteikumu uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto (*lietas 43.?45.lapa*).

[4.1] Senāts vairākkārt ir atzinis, ka administratīvā pārkāpuma lietvedībā nereti ir sastopamas procesuālas kļūdas, taču to ietekme uz gala lēmuma tiesiskumu ir izvērtējama katrā lietā individuāli (*sk. Senāta 2007.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-24/2007 11.punktu, 2008.gada 23.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-576/2008 12.punktu, 2008.gada 28.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-625/2008 11.punktu un 2007.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-52/2007 12.punktu*).

Konkrētajā gadījumā, ņemot vērā to, ka Ventspils tiesas 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā Nr.140008514 tika atcelts ar Kurzemes apgabaltiesas 2017.gada 30.marta spriedumu, kurā tiesa secināja, ka lietas nosūtīšana jaunai izskatīšanai nav pamatota lietderības apsvērumu dēļ, administratīvā pārkāpuma lietvedībā pieļautās procesuālās kļūdas dokumentu noformēšanā nevarēja ietekmēt lietā pieņemto gala lēmumu. Gluži pretēji, administratīvā pārkāpuma procesā pieļauto kļūdu dēļ gala lēmums pret pieteicēju tika atcelts, tādējādi nodrošinot pieteicējam pozitīvu lietas atrisinājumu.

[4.2] Nav šaubu, ka pieteicēja iniciatīva administratīvā pārkāpuma lietas tiesiskuma izvērtēšanā ir novedusi pie lietas pozitīva atrisinājuma pieteicējam, tomēr neērtības, kas rodas prettiesiska lēmuma apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas gadījumā, pašas par sevi nerada morālu kaitējumu. Apstākļi, ka pieteicējam pašam ar iesniegumu jāvēršas iestādē vai tiesā, nav uzskatāmi par morālās ciešanas radošiem, jo administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir tiesību normās paredzēts privāttiesību mehānisms, kas pats par sevi nav uzskatāms par pazemojošu un morālas ciešanas izraisošu.

[5] Administratīvajā rajona tiesā 2019.gada 20.februārī saņemts pieteicēja iesniegums, kurā pieteicējs groza prasītā morālā kaitējuma apmēru no 3000 *euro* uz 6000 *euro* (*lietas 164.lapa*).

[6] Tiesas sēdē Biedrības pārstāvis un pieteicējs uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem, savukārt Domes pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Tāpat tiesas sēdē tika nopratināti liecinieki – Krīzes centra vadītāja /pers. R/ (turpmāk – /pers. R/) (*lietas 183.?186.lapa*) un Policijas darbinieki /pers. O/ (turpmāk – /pers. O/) (*lietas 186.?193.lapa*) un /pers. S/ (*lietas 193.?199.lapa*).

Motīvu daļa

[7] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, liecinieku liecības, izvērtējusi lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Lietā ir izvērtējams pieteicēja prasījums par administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[9] 2018.gada 1.martā spēkā stājās Krimināļprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums. Likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu un nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts krimināļprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Atbilstoši Krimināļprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 5.punktam lietas, kuras šā likuma spēkā stāšanās dienā izskata saskaņā ar Atlīdzināšanas likumu, tiesa izskata un zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu izvērtē atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kāds bija spēkā līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai. Savukārt ar grozījumiem Atlīdzināšanas likumā, kas spēkā stājās 2018.gada 1.martā, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma jēdzienu vietā ir ieviests nemantiskā kaitējuma jēdziens un grozītas attiecīgās tiesību normas. Atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 8.punktā noteikts, ka šie grozījumi nav piemērojami to lietu izskatīšanā, kurās attiecīgais iesniegums iestādē vai pieteikums tiesā iesniegts līdz šo grozījumu spēkā stāšanās dienai.

Ievērojot minēto, šajā lietā, vērtējot zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesisko pamatu, ir piemērojamas Atlīdzināšanas likuma normas, kas bija spēkā līdz 2018.gada 1.martam.

[10] No pieteikuma izriet, ka pieteicējs lūdz morālā kaitējuma atlīdzinājumu par Policijas darbinieku pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietas Nr.140008514 ietvaros (nepamatota prasību izvirzīšana, aizturēšana, administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana).

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 2.[1] pantu atlīdzinājuma tiesiskais pamats ir prettiesisks lēmums administratīvā pārkāpuma lietā. Vienlaikus tiesu judikatūrā atzīts, ka persona var prasīt atlīdzinājumu arī par administratīvā pārkāpuma lietā iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu, ja attiecīgais pārkāpums vērtējams kā tāds, kas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu (*sal. sk. Senāta 2013.gada 30.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-454/2013 6.punktu un Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 10.janvāra sprieduma lietā Nr.A420175015 14.punktu*).

Minētais saskan arī ar Atlīdzināšanas likuma 9.pantā definēto morālā kaitējuma jēdzienu, proti, tas ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 11.panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. No minētās tiesību normas izriet, ka morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas (*sk. Senāta 2008.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.SKA-83/2008*

11.punktu).

Līdz ar to sākotnēji izvērtējams, vai pastāv morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats saistībā ar pieteicēja norādītajiem apstākļiem, lai lemtu par tā atlīdzināšanu.

[11] Saistībā ar konkrētajā lietā izvērtējamo notikumu tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus.

Pieteicējs 2014.gada 2.jūnijā kopā ar vēl trīs personām ieradās Krīzes centrā. Pieteicējs Krīzes centra telpās (uzgaidāmajā telpā – vestibilā), norisinoties sarunai ar Krīzes centra direktori, veica filmēšanu. Pēc vairākiem Krīzes centra direktores lūgumiem pieteicējs filmēšanu nav pārtraucis, pēc kā Krīzes centra direktore izsauca Policijas darbiniekus. Pieteicējs atteicās pārtraukt filmēšanu un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu Policijas darbiniekiem, kā rezultātā pieteicējs tika aizturēts un nogādāts Valsts policijas iecirknī (Ostas ielā 33, Ventspilī). 2014.gada 2.jūnijā plkst.17.00 pieteicējam sastādīts administratīvās aizturēšanas protokols Nr.A-020614-229 par to, ka pieteicējs aizturēts personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai (turpmāk – Aizturēšanas protokols) (*lietas 118.lapa*). Protokolā norādīts, ka aizturēšanas laikā personas un mantu apskate nav notikusi, mantas nav izņemtas. 2014.gada 2.jūnijā plkst.17.40 sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols par LAPK 175.pantā paredzēto pārkāpumu. Aizturētā persona atbrīvota plkst.18.48.

[12] Pieteicējs uzskata, ka Policijas darbinieki, īstenojot savas pilnvaras, nav izvirzījuši pieteicējam ar tiesību normām pamatotas prasības pārtraukt filmēšanu un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu.

Vispirms no pieteicēja tiesai iesniegtā videomateriāla, Policijas darbinieku dienesta ziņojumiem un liecinieku liecībām tiesas sēdē tiesa secina, ka pieteicējam, kaut arī ne tik izvērstā veidā, kā pieteicējs to būtu vēlējies (konkrēta likuma panta nosaukšana, skaidrošana), tomēr prasības pārtraukt filmēšanu Krīzes centrā un uzrādīt personu apliecinošu dokumentu Policijas darbinieki izvirzīja.

Tāpat tiesa nepiekrīt pieteicēja argumentiem par Policijas darbinieku prasību nepamatotību un pretlikumību turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Tiesas ieskatā, vispirms lietā ir būtiski ņemt vērā, kāda veida iestādē notikumi 2014.gada 2.jūnijā norisinājušies. Proti, no lietas materiāliem pievienotā Krīzes centra nolikuma 2.1.punkta izriet, ka Krīzes centrs ir palīdzības institūcija, kurā tiek sniegta psiholoģiskā, sociālā un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām. Krīzes centra darbības mērķis ir veicināt krīzes situācijā nonākušās personas psiholoģiskās un sociālās stabilitātes atgūšanu (*lietas 129.?130.lapa*). Krīzes centra galvenais uzdevums ir nodrošināt profesionālu sociāli – psiholoģisku palīdzību krīzes situācijā nonākušām personām, piesaistot nozaru speciālistus, kā arī veicināt krīzes situācijā nonākušo personu sociālo rehabilitāciju un integrāciju sabiedrībā (pieejams: *http://www.kc-pasparne.lv/lv/par_mums/*).

No iepriekš minētā tiesa secina, ka Krīzes centrā ģimenēm ar bērniem ir ierobežotas piekļuves iestāde, kura rūpējas par ģimenēm ar bērniem, kas ir nokļuvušas krīzes situācijā, nodrošinot tām sociālo un psiholoģisko drošību, kā arī konfidencialitāti un tiesības uz privāto dzīvi. Līdz ar to nav pieļaujams, ka Krīzes centra telpās atrodas personas, kuras veic filmēšanu, aizskarot centra klientu Satversmē garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti laikā, kamēr tām tiek sniegta sociālā un psiholoģiskā palīdzība. Kā izriet no lietas materiālos esošā videomateriāla, pieteicējs vairākkārt pieprasa Centra direktorei un Policijas darbiniekiem citēt konkrētu normatīvo aktu, kas paredz aizliegumu filmēt Krīzes centra telpās. Tiesa norāda, ka apstāklis, ka iestādes iekšējos normatīvajos aktos notikumu brīdī nebija tiešā tekstā atrunāts aizliegums filmēt Krīzes centra telpās notiekošo, nevar būt attaisnojums tam, ka tiek aizskartas personu, kas atrodas Krīzes centrā, no Satversmes izrietošās tiesības. Vienlaikus tiesa secina, ka pieteicējs bija informēts par konkrētās iestādes darbības mērķi un attiecīgi no tā izrietošajiem pienākumiem rūpēties par Krīzes centra pakalpojumus izmantojošo personu privātās dzīves aizsardzību. Tas izriet gan no Krīzes centra direktores /pers. R/ 2014.gada 2.jūnija iesnieguma (*lietas 119.lapa*), gan no pieteicēja lietā iesniegtā videomateriāla no notikuma vietas, kas arī lietā netiek apstrīdēts. Neskatoties uz minēto apstākli, pieteicējs turpināja filmēšanu.

Tāpat vērā ņemams apstāklis, ka filmēšana notika uzgaidāmajā telpā (vestibilā), caur kuru piekļuve ir psihologa kabinetam un Krīzes centra direktores kabinetam, kā arī vestibils ir savienots ar gaiteni uz stacionāru, kur atrodas Krīzes centra pastāvīgie klienti. Tātad personas, kas ieradušās Krīzes centrā saņemt palīdzību un arī personas, kas atrodas Krīzes centrā, šķērso tieši šo telpu, lai nokļūtu kabinetos, kur tiek sniegtas speciālistu konsultācijas. No videomateriāla nepārprotami redzams, ka pieteicējs neaprobežojas ar Krīzes centra direktores un Policijas darbinieku sarunas filmēšanu, bet veic visaptverošu filmēšanu, vēršot kameras objektīvu 360 grādu leņķī. Tāpat filmēšanas laikā vairākkārt dzirdams durvju zvans, kā arī ir redzami telpās ienākoši apmeklētāji. Kā paskaidroja Krīzes centra direktore, filmēšana notika apmeklētāju pieņemšanas laikā.

Ņemot vērā, ka pieteicējs notikuma vietā, Policijas darbinieku klātbūtnē tika informēts par to, ka viņš atrodas ierobežotas piekļuves iestādē, kurā ir jāievēro Krīzes centra apmeklētāju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti, tad arī bija pamatota Policijas darbinieku prasība izslēgt videokameru un pārtraukt filmēšanu. Turklāt pieteicēja komunikācijas veids ar Policijas darbiniekiem ir raksturojams kā tāds, kas apzināti vērsts uz konflikta situācijas radīšanu, nevis kādas viņam vai sabiedrībai svarīgu interešu īstenošanu, veicot filmēšanu Krīzes centra telpās. Tāpat redzams, ka pieteicējs aktīvi deklarē savas tiesības, taču vienlaikus aizmirst, ka tiesības vicināt dūri beidzas tur, kur sākas cita cilvēka deguns (*the right to swing my fist ends where the other man's nose begins*), teikts kādā angļu sakāmvārdā. Arī pieteicēja vēlme atrasties Krīzes centra telpās un filmēt tajā notiekošo beidzas tur, kur ar šo vēlmi var tikt aizskartas citas personas privātā dzīve.

Norādāms, ka gan no Prokuratūras likuma 9.panta, gan no likuma „Par policiju" 22.panta pirmās daļas izriet, ka minēto amatpersonu likumīgās prasības ir obligāti jāizpilda. Kā atzinis Senāts, jebkurš policijas darbinieka rīkojums, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda. Vienlaikus nevar liegt pašai personai, pret kuru vērstas policijas darbinieku prasības, kvalificēti izvērtēt izvirzīto prasību tiesiskumu (*sk. Senāta 2006.gada 14.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-454/2006 10.punktu*). Ievērojot minēto, tiesas ieskatā, Policijas izteiktajām prasībām, ja vien tās nav acīmredzami pretlikumīgas, ir jāpakļaujas.

Līdz ar to pieteicējam, lai arī viņš uzskatīja, ka ar savām darbībām (veicot filmēšanu) normatīvo aktu prasības nepārkāpj, notikuma brīdī nebija pamata atteikties no prasības pārtraukt filmēšanu izpildes. Gadījumā, ja pieteicējs nepiekrita viņam izvirzītajai prasībai, viņš varēja ar attiecīga satura sūdzību vērsties pie augstākas amatpersonas.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst Policijas darbinieku prasību pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās par pamatotu.

[13] Pieteicējs izteicis iebildumus, ka ticis nepamatoti aizturēts, neizvērtējot citus mazāk ierobežojošus līdzekļus administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai.

Saskaņā ar Satversmes 94.pantu nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Šādas tiesības noteiktas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5.panta pirmajā daļā. Kā norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai, un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu*). Šo tiesību mērķis ir pasargāt personas no tā, ka tām patvaļīgi tiek atņemta brīvība (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā "Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*). Tomēr jāņem vērā, ka ne Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma "McKay pret Apvienoto*

Karalisti" 30.punktu un tajā norādītās atsauces), ne arī Satversmes 94.pants neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

Saskaņā ar likuma "Par policiju" 22.panta pirmo daļu policijas darbinieks ir valsts varas pārstāvis, un likumīgās prasības un rīkojumi, ko viņš izvirzījis vai devis, pildot dienesta pienākumus, visām personām ir obligāti jāizpilda. Nepakļaušanās policijas darbinieka likumīgajām prasībām ir sodāma. Savukārt saskaņā ar likuma "Par policiju" 12.panta 4.punktu policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības administratīvi aizturēt likumpārkāpējus. Minētās tiesības ir precizētas LAPK, kura 252.pantā, kas noteic, ka šajā kodeksā tieši paredzētajos gadījumos, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi, lai noteiktu pārkāpēja personu, lai sastādītu protokolu par administratīvo pārkāpumu, ja to nevar izdarīt uz vietas un ja protokola sastādīšana ir obligāta, un lai izpildītu administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtos lēmumus, ir atļauta personas administratīva aizturēšana, personas aplūkošana un mantu apskate, kā arī mantu un dokumentu izņemšana. Savukārt minētā likuma 254.panta 1.punkts paredz, ka policijas darbinieki (amatpersonas) var administratīvā kārtā aizturēt personu cita starpā, ja notikusi ļaunprātīga nepakļaušanās policijas darbinieka vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, vispārīgi policijas darbiniekam ir likumīgas tiesības aizturēt personu, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kad ir izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi. Iepriekš minētā tiesību norma nav interpretējama tādējādi, ka aizturēšanas rezultātā visos gadījumos persona obligāti ir atzīstama par vainīgu un saucama pie administratīvās atbildības. Aizturēšana var tikt īstenota arī tajos gadījumos, ja ir objektīvs pamats policijai iejaukties un izmeklēt lietas apstākļus, tādējādi novēršot iespējamo likumpārkāpumu. Pretējā gadījumā policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību.

Izskatāmajā lietā, kā tas izriet no Aizturēšanas protokola, pieteicējs ticis aizturēts personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai (*lietas 118.lapa*).

Likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 2.punktā ir noteikts, ka policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības pārbaudīt personām, kuras tiek turētas aizdomās par likumpārkāpumu izdarīšanu, personību apliecinošos dokumentus, kā arī citus dokumentus, kas nepieciešami to tiesību normu ievērošanas pārbaudei, kuru izpildes kontrole un uzraudzība uzdota policijai.

Ņemot vērā, ka pieteicējs ignorēja Policijas darbinieku pamatoti izteiktās prasības pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās, tad Policijas darbinieki pamatoti izteica pieteicējam prasību uzrādīt personu apliecinošu dokumentu. Kā izriet no videomateriāla, pieteicējs atteicās uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, proti, nepakļāvās Policijas darbinieka likumīgai prasībai. Ņemot vērā minēto, Policijas darbiniekiem bija tiesības veikt pieteicēja administratīvo aizturēšanu, lai noskaidrotu personību, atbilstoši LAPK 254.panta 1.punktā noteiktajām tiesībām.

Tāpat tiesa norāda, ka Policijas darbinieku prasību tiesiskums šajā gadījumā nekādā veidā nav atkarīgs no tā, vai persona administratīvā pārkāpuma lietvedības rezultātā tiek saukta pie administratīvās atbildības par pārkāpumu, kuru pamanot, pārtraucot vai novēršot, Policijas darbinieki izteikuši savas prasības. Tiesiskums izriet no attiecīgā brīdī pastāvošās objektīvās nepieciešamības izmantot likumdevēja piešķirtās tiesības, lai veiktu savus darba pienākumus, proti, no pastāvošās faktiskās nepieciešamības izvirzīt attiecīgas prasības (*sk. Senāta 2007.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.SKA?68/2007*).

Tiesa atzīst, ka, pastāvot pamatotām aizdomām, kas liecina, ka tiek izdarīts administratīvais pārkāpums, Policijai bija tiesības pieteicēju aizturēt, lai noskaidrotu personību. Tāpat būtisks ir apstāklis, ka notikumi norisinājās Krīzes centra telpās, proti, ierobežotas piekļuves iestādē, kurā, kā jau iepriekš norādīts, ir jāievēro apmeklētāju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un konfidencialitāti.

Vienlaikus vērā ņemams arī otrs Aizturēšanas protokolā norādītais aizturēšanas pamats – protokola sastādīšana. Vērtējot to kopsakarībā ar Policijas darbinieku ziņojumiem un lietas materiālos esošo videomateriālu, tiesa secina, ka pieteicēja aizturēšanas iemesls bija iespējamā administratīvā pārkāpuma pārtraukšana.

Turklāt arī pieteicēja uzvedība neveicināja konflikta risinājumu ar citiem līdzekļiem, kuri mazāk ierobežotu pieteicēju. Proti, no lietā esošā videomateriāla ir redzams, ka pieteicējs nepiekrīt izpildīt Policijas darbinieku prasības pārtraukt filmēšanu Krīzes centra telpās, turklāt veids, kādā pieteicējs komunicē ar Policijas darbiniekiem, pieprasot citēt likuma normas, liecina par to, ka konkrētajā gadījumā neveidojās konstruktīva saruna starp pieteicēju un Policijas darbiniekiem, kas liecinātu, ka pieteicējs uzrādīs personu apliecinošu dokumentu, pārtrauks filmēšanu un būs iespējama administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana, neaizturot pieteicēju.

Apkopojot iepriekš minēto, tiesai nerodas šaubas, ka pieteicēja aizturēšana nebija patvaļīga un tika veikta atbilstoši tā brīža apstākļiem un Policijas darbinieku vērtējumam par pieteicēja iespējamo pārkāpumu, vēl jo vairāk ņemot vērā iestādes, kurā norisinājās notikumi, īpašo statusu. Norādītajos apstākļos pieteicēja arguments, ka viņa aizturēšana notikusi neizvērtējot, vai pastāv citi mazāk ierobežojoši līdzekļi, ir nepamatots.

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka Policija, 2014.gada 2.jūnijā, aizturot pieteicēju personas datu noskaidrošanai un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai, rīkojusies atbilstoši tā brīža apstākļiem un likuma ietvaros.

[14] Pieteicējs iebilst pret to, ka nepamatoti sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Saskaņā ar LAPK 238.[1] panta pirmo daļu, saņemot ziņas, kuras norāda uz iespējamu administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, šā kodeksa 247.pantā minētās personas triju darba dienu laikā pieņem lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu vai par atteikšanos uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību (šā kodeksa 238.[2] un 239.pants), vai par materiālu pārsūtīšanu pēc piekritības. Lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu var pieņemt, arī sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu vai fiksējot to rezolūcijas veidā uz dokumenta, kas satur ziņas vai faktus par iespējamu administratīvo pārkāpumu.

Tātad lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā var uzsākt, sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu. Administratīvā pārkāpuma protokola funkcija ir fiksēt ziņas par iespējamo administratīvo pārkāpumu. Administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, kas pati par sevi nenozīmē, ka protokolā norādītā persona saucama pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar LAPK 248.pantu, administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai. Protokolā norādītās ziņas ir lietas faktiskie apstākļi, kuri nepieciešami, lai varētu noteikt administratīvā pārkāpuma sastāvu, pārbaudīt tā piemērošanas priekšnoteikumus un konkretizēt tiesiskās sekas. Turklāt šīs ziņas var vēlāk apstiprināties vai arī neapstiprināties, iegūstot papildus pierādījumus. Administratīvā pārkāpuma lieta noslēdzas ar lēmuma pieņemšanu.

Lēmumi administratīvā pārkāpuma lietā var būt dažādi, tajā skaitā arī tādi, kas izbeidz iesākto lietvedību. Ja lēmums administratīvā pārkāpuma lietā ir kļūdains, tas ietekmē pie administratīvās atbildības sauktās personas subjektīvās tiesības uz labu pārvaldību vai taisnīgu tiesu un tā nodara viņai morālu kaitējumu, uz ko norāda arī Atlīdzināšanas likumā ietvertais regulējums par to, ka atlīdzinājumu var prasīt par prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpumu lietā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ne administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšana, ne administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana vai nesastādīšana nerada personai morālu kaitējumu, jo tam nav tiešas ietekmes uz personas subjektīvajām tiesībām, tādēļ minētie apstākļi paši par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu.

Tāpat norādāms, ka administratīvā pārkāpuma protokols kā faktu izklāsta dokuments nerada personai morālu kaitējumu, jo tam nav tiešas

ietekmes uz personas subjektīvajām tiesībām, tādēļ administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana pati par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu un iestāde pamatoti par administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu pieteicējam nav piešķīrusi atlīdzinājumu (*sal. sk. Senāta 2008.gada 23.maija sprieduma lietā Nr.SKA-259/2008 6.punktu*).

Attiecīgi atbilstoši iepriekš noradītājam nebūtu piešķirama nozīme tam, ka administratīvā pārkāpuma protokols ir sastādīts, izņemot ja tas darīts acīmredzami bez tiesiska pamata. Izskatāmajā lietā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tika uzsākta un administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts, pamatojoties uz policijas darbinieka ziņojumā sniegtajām ziņām par pieteicēja rīcību Krīzes centra telpās (*lietas 121.lapa*). Līdz ar to apstāklim, ka iesniegums no liecinieces /pers. R/ noformēts vēlāk, nav izšķirošas nozīmes. Proti, pieteicējam administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts par LAPK 175.pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu- par ļaunprātīgu nepakļaušanos policijas darbinieka likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņš izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts patvaļīgi un bez pirmšķietama pamatojuma.

Vienlaikus lietā konstatējams, ka ar Kurzemes apgabaltiesas 2017.gada 31.marta spriedumu administratīvā pārkāpuma tiesvedība pret pieteicēju izbeigta noilguma dēļ.

[15] Pieteicējs norāda, ka Policijas darbinieks /pers. O/ atstāja bez izskatīšanas pieteicēja lūgumus: realizēt tiesības uz bezmaksas advokāta palīdzību; informēt tuviniekus par aizturēšanu; izskaidrot tiesības Aizturēšanas protokola sastādīšanas laikā; iepazīties ar visiem lietas materiāliem, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un izgatavot kopijas. Tāpat pieteicējs norāda, ka noticis Aizturēšanas protokola viltojums.

Tiesai nav iespējams pārliecināties par to, vai Aizturēšanas protokola sastādīšanas laikā pieteicējam tika izskaidrotas tiesības. Pieteicējs norāda, ka tas netika darīts, savukārt Policijas darbinieki tik senus notikumus detalizēti tiesas sēdē atcerēties nevarēja. Vienlaikus tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējam faktiski ir zināmas viņa procesuālās tiesības un pienākumi viņa aizturēšanas brīdī, jo saskaņā ar Tiesu informācijas sistēmā pieejamām ziņām pieteicējs vairākkārtīgi ir ticis aizturēts, kad bija veicis filmēšanu Valsts policijas vai prokuratūras telpās. Tāpat tiesa uzskata, ka pat, ja minētie procesuālie pārkāpumi (informēt tuviniekus par aizturēšanu; izskaidrot tiesības Aizturēšanas protokola sastādīšanas laikā; iepazīties ar visiem lietas materiāliem, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un izgatavot kopijas) būtu konstatējami, tie konkrētajā situācijā nav atzīstami par tādiem, kas rada būtisku pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Citiem vārdiem, tie nekādi nav kavējuši pieteicēju aizstāvēt savas tiesības. Arī pieteicējs vien norādījis uz šiem procesuāliem pārkāpumiem, nesniedzot skaidrojumu, kādā veidā tie radījuši viņa tiesību būtisku aizskārumu.

Tāpat tiesa kritiski vērtē pieteicēja argumentus par Aizturēšanas protokola viltošanu. Tiesas vērtējumā pieteicējs piešķīris šim apstāklim subjektīvu novērtējumu nolūkā pēc iespējas vairāk dramatizēt situāciju saistībā ar Policijas darbinieku darbu. Kā tiesas sēdē noskaidrots no Policijas darbiniekiem, tad Aizturēšanas protokols ticis pārrakstīts, jo ar pieteicēju bijušas nesaskaņas par tajā norādīto aizturēšanas laiku. Protokolā attiecīgi labots aizturēšanas laiks, norādot, ka tas noticis plkst.16.35. Līdz ar to pastāvot šādiem apstākļiem, tiesai nav pamata piešķirt ticamību pieteicēja apgalvojumam par Aizturēšanas protokola viltošanu.

Attiecībā uz pieteicēja argumentu par šķēršļiem realizēt tiesības uz bezmaksas advokāta palīdzību norādāms sekojošais.

Vispirms vērā ņemams ir apstāklis, ka administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas dienā – 2014.gada 2.jūnijā – administratīvā pārkāpuma lieta netika izskatīta, un pieteicējs netika saukts pie atbildības. Kā jau iepriekš norādīts, administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, kas pati par sevi nenozīmē, ka protokolā norādītā persona saucama pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar LAPK 248.panta pirmo daļu administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai. Atbilstoši LAPK 213.pantam administratīvo pārkāpumu lietas par šā kodeksa 175.pantā paredzēto pārkāpumu izskata rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Administratīvā pārkāpuma lieta tika izskatīta Ventspils tiesā un attiecīgi 2014.gada 10.jūlijā pieņemts spriedums. Līdz ar to pieteicējam bija laiks, lai iepazītos ar administratīvā pārkāpuma protokolu un sagatavotu aizstāvību. Tāpat norādāms, ka administratīvā pārkāpuma lietās normatīvie akti neparedz obligātu aizstāvja pieaicināšanu.

[16] Apkopojot iepriekš minēto, norādītajos apstākļos tiesa nekonstatē tiesisko pamatu pieteicēja pieprasītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai. Līdz ar to pieteicēja pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

[17] Tiesa ir izvērtējusi arī visus pārējos pieteicēja argumentus, taču nekonstatē, ka šie argumenti būtu būtiski no tiesību viedokļa un ka tie varētu ietekmēt pēc būtības tiesas secinājumu par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Tāpēc procesuālās ekonomijas principa ietvaros tiesa nesniedz uz tiem atbildes.

Vienlaikus norādāms, ka arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tā nav saprotama kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu (*sk., piemēram, 1994.gada 19.aprīļa sprieduma lietā "Van de Hurk v. The Netherlands" (iesnieguma Nr.16034/90) 61.punktu*). Tiesai ir jāuzklausa visi argumenti, bet nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986.gada 13.oktobra lēmumu lietā Nr.10153/82*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt biedrības "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" biedra /pers. E/ vārdā iesniegto pieteikumu par morālā kaitējuma 6000 *euro* atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M.Miķelsone